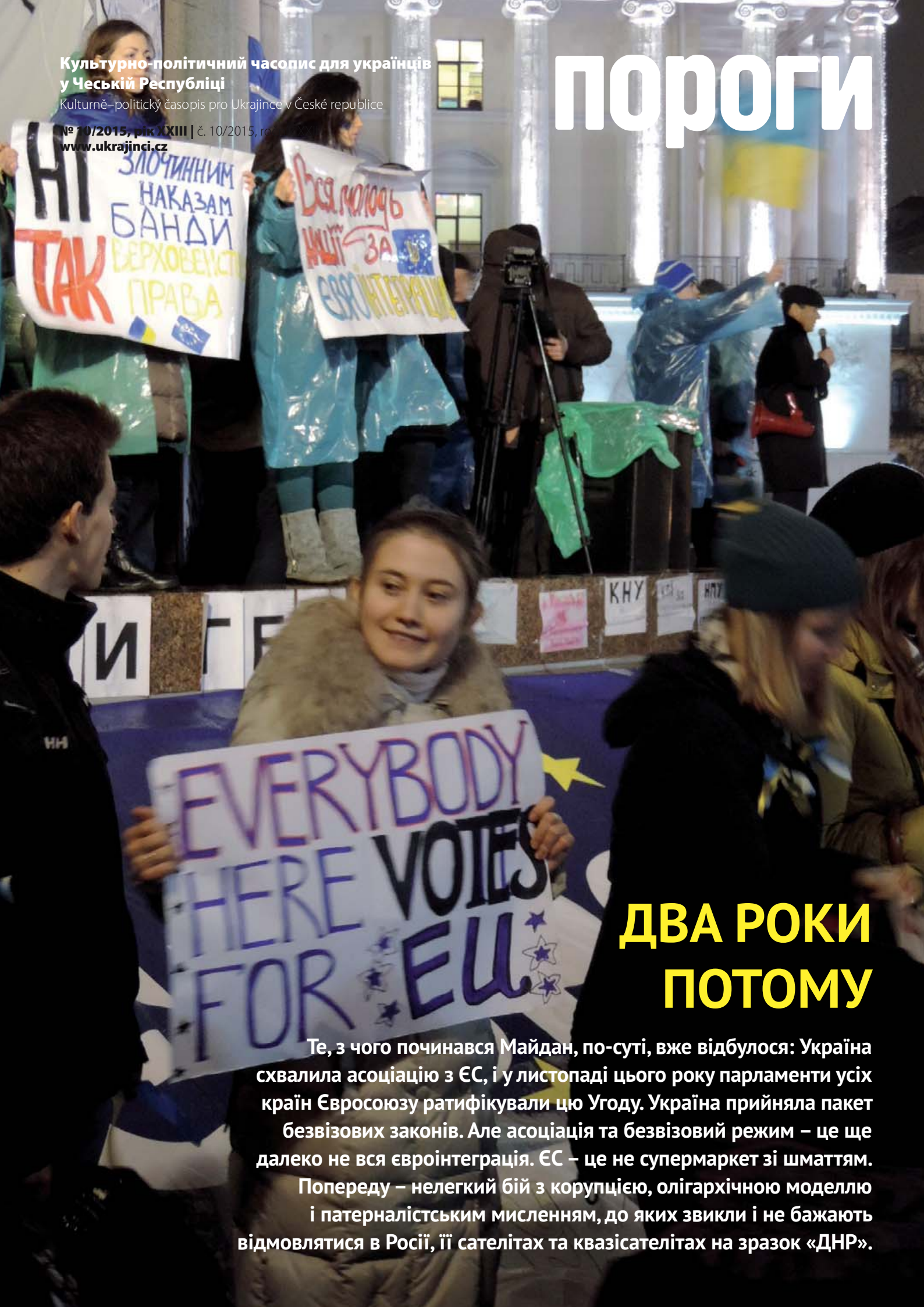

Культурно-політичний часопис для українців
у Чеській Республіці

Kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice

№ 10/2015, рік XXIII | ч. 10/2015, роки 10-11
www.ukrajinci.cz

пороги

ДВА РОКИ ПОТОМУ

Те, з чого починався Майдан, по-суті, вже відбулося: Україна схвалила асоціацію з ЄС, і у листопаді цього року парламенти усіх країн Євросоюзу ратифікували цю Угоду. Україна прийняла пакет безвізових законів. Але асоціація та безвізовий режим – це ще далеко не вся євроінтеграція. ЄС – це не супермаркет зі шматтям. Попереду – нелегкий бій з корупцією, олігархічною моделлю і патерналістським мисленням, до яких звикли і не бажають відмовлятися в Росії, її сателітах та квазісателітах на зразок «ДНР».

Прага дивилась на обличчя еміграції

25 жовтня відбулася пражка прем'єра фільму «Immigraniada» – творіння молодого чернівецького режисера Станіслава Пуздряка та студії Boroda Cinema. Показ організували місцеві активісти в рамках проекту «Українські кіновечори». Кінострічка розповідає про те, як живеться українцям поза межами рідної держави та про справжні причини переїзду за кордон. За словами Станіслава, ця стрічка – «Поки наймасштабніша річ, за яку я брався». Загалом створювалася «Immigraniada» впродовж 3 місяців і за власні кошти. Фільм уже презентували

у Варшаві та Нью-Йорку та у кількох містах України. Йому вдалося зібрати повну залу глядачів й у Будинку національних меншин чеської столиці, бо знято картину для нас і про нас. Це мереживо історій українців, які виїхали за кордон, їх мотивів, сподівань, полегшень і ностальгії. Воно знайомить глядачів із історіями реальних українців, які мешкають у Польщі, Чехії, Німеччині, Франції та Італії. Хтось поїхав із родиною, когось привабило навчання, одні їдуть за європейським менталітетом, інші – за можливостями вигідно працевлаштуватися. Але всі вони називають однакові українські проблеми, що спонукають до міграції: корупцію, нестабільність, відсутність перспектив для влаштування майбутнього. Українці не відчують себе захищеними у власній державі. Та багато емігрантів отримують і «невпевненість у завтрашньому дні за кордоном». Вони з теплом і сумом зга-

Згадка про Миколу Гулина

2 листопада 2015 року на 93 році життя, після тривалої хвороби відійшов у вічність у місті Карлові Вари довголітній активіст української громади Микола Гулин. Його з військовими почесними поховали 9 листопада на міському цвинтарі. Друг Микола народився у 1922 році в Рахові на Закарпатті. Був членом ОУН(б), Сокола, Пласту, вояком Карпатської Січі та приймав участь у боях із хортистами у 1939 році, за Карпатську Україну. Багатократний в'язень угорських, радянських і чехословацьких тюрем та концентраційних таборів, ветеран Другої світової війни, який з боями пройшов шлях від Бузулука до Дуклі. Зв'язковий Української Повстанської Армії. Після поразки визвольних змагань він вступив до Чехословацької армії Людвіка Свободи і дослужився до звання полковника. У боях за Дуклянський перевал був важко поранений. 1946 прибув до Праги, після закінчення юридичного

факультету Карлового університету 1948 демобілізувався. Заснував Союз українців Моравії, згодом був заарештований за звинуваченням в антидержавній діяльності, шпигунстві та співпраці з бандерівцями. Звільнившись, Гулин заснував у Карлових Варах Українське культурне товариство, що діяло складом близько 600 чоловік. Після 1968 воно було ліквідоване, а Гулин зазнав репресій. З падінням комуністичного режиму в Чехословаччині друг Микола став одним із чільних діячів громадської організації «Українська Ініціатива в Чеській Республіці» під керівництвом Лідії Райчинець. Брав активну участь у українському житті в Чехії, багаторазово виїжджав за агітаційними та просвітницькими акціями в Закарпаття під час виборів до рад та українських свят. У 2013 році став наставником та членом Союзу Українців Богемії, який діє переважно на Карловарському краї.

дують дім, але все-таки мало хто планує повернутися на Батьківщину. Режисер разом із другом зустрічали українців буквально всюди: в університеті, на роботі, на вулиці з акордеоном. Але чи було їх достатньо? Так, українську діаспору в Італії представляє лише один юнак, а заробітчан старшого віку у фільмі й зовсім не було. Натомість фільм містить і точки зору українців, які виїждити за кордон не збираються: для цього автор відвідав і міста Київ, Чернівці, Львів, Одесу та Кам'янець-Подільський. У прискіпливого глядача стрічка може викликати непередбачувано різні почуття: від смутку та обурення до захвату й любові. Але так чи інакше, вона допомагає замислитися над власним вибором і над питанням з анотації до стрічки: «Змінити життя, аби вижити. Чи змінити виживання на життя?» «Фільм нікого не засуджує та не вихваляє, а створений для того, щоб показати причини, через які люди мігрують та чи варте воно того. Це спроба поглянути на проблему з іншого кута, – зазначає режисер фільму та оператор Станіслав Пуздряк. – Я зняв стрічку, бо хотів, щоб люди просто задумалися над цією темою. Як правило, люди виїжджають в пошуках кращого життя, але попередньо не задумуються, чи вони його там знайдуть».

Маргарита Голобродська, Оксана Чужа

Покійний товаришував із багатьма відомими українцями. Зокрема, Микола Мушинка зробив із ним відоме інтерв'ю, яке було у листопаді 2005 року опубліковане у «Порогах» під назвою «Біснувати фашисти та комуністи нас розстрілювали в Карпатах». Щире співчуття сім'ї та рідним Покійного, всім, хто знав Полковника Гулина та вічна пам'ять Героєві.

УІСР

Роман Коваль презентував «Подєбрадський полк»

Нещодавнє відзначення у Чехії державного свята, Дня створення незалежної Чехословацької держави, нагадало про події вже майже столітньої давнини у цій частині Європи. Відновлення незалежної держави у 1918 році у Чехословаччині та Україні відбувалося одночасно, за взаємної допомоги, але з різним успіхом. Українську Народну Республіку було знищено більшовицькою навалою, але більшість з її керівництва знайшла притулок у сусідній Чехословаччині, чие керівництво було вдячне українцям за підтримку становлення їхньої країни. Один з осередків українства у Чехії був у тихому курортному містечку Подєбради, де українська еміграція організувала повноцінний український вищий навчальний заклад – Господарську академію. У повоєнний час, коли Чехословаччину зайняли радянські війська, більшість українських архівів було знищено. Але навіть та частина, що вціліла, розповідає про непересічних людей, які творили українську історію і вірили в її майбутнє. Зібрав відомості про них український іс-

торик, дослідник визвольної боротьби українського народу першої половини ХХ століття Роман Коваль, який у Празі презентував книжку «Подєбрадський полк Армії УНР». «В місті тоді було вісім-дев'ять тисяч населення, із них тисяча людей – це були українці, – розповідає гість із Києва. – У 1922-му році, 12-го травня, тут була заснована Господарська академія, яка не тільки готувала фахівців, інженерів: гідротехніків, агрономів, лісівників – вони готували інженерів-супільників, як вони казали. Інженерів – громадських діячів. Інженерів – адвокатів своєї батьківщини. Інженерів, які хотіли працювати серед свого народу. Вони вірили, що ось-ось, за два роки вони повернуться в Україну і свої знання віддадуть на благо українського народу».

Часто випускники академії вирушали працювати на Лемківщину, в Галичину, Підкарпатську Русь. І попри те, що їм не

давали там можливості працювати за спеціальністю, вони були готові йти працювати вчителями народних шкіл. Їм давали абсолютно низьку зарплату, аби тільки працювати серед своїх, і знання, набуті в Подєбрадах, віддати на добро своїх рідних українців. «Оцей феномен створення інженерів-супільників у нас в Україні зараз

губиться, – вважає Роман Коваль. – Зменшуються години на навчання історії, української мови, і виховуються фахівці своєї справи, відірвані від народу, які не знають історію, не знають фольклор, не знають пісень... Відірвані. А в нас є такий приклад – Подєбради, Прага...» Випускниками академії були визначні люди: поет Євген Маланюк, Леонід Мосендз, сотник армії УНР, доктор хімічних наук, бандурист Михайло Теліга, композитори, скрипалі. Це не тільки про історію українського народу, а це й історія Чехословацької держави».

Марія Щур, РВЕ/РС

Чеські медіа бояться Росії – документаліст

Не шкодуючи грошей і часу, молодий чеський кінодокументаліст їздить в Україну, знімає документальні фільми, показує їх та роз'яснює своїм землякам, що насправді відбувалося на Майдані, в Криму, на Донбасі. Понад 20 лекцій у Чехії провів Лудек Ондрушка, який говорить, що чеські медіа, і особливо телебачення, грішать промосковськими настроями, а тому чеські громадяни мають викривлену уяву про справжню суть українських подій. Ондрушка живе в невеликому містечку Чеський Тешин. Влітку 2013 року він познайомився з першими в його житті українцями, які приїхали до Оломоуці. Про Україну знав не більше, ніж пересічний чех, для якого за чеськими кордонами починається великий і незвіданий «Схід». «Ми подружилися, і вони покликали мене на свої дебати до Києва, до своєї гімназії. Я погодився, дещо познайомився з Києвом, який мені дуже сподобався: не лише тим, що це гарне місто, але і тим, які там є чудові люди, бо ще досі ніколи не бачив таких щирих, відкритих людей. Хоч у нас, на кордоні з Польщею, уже починається схід, і ми вже є трохи такі східні. А ці люди були як мої брати», – розповідає чеський документаліст.

Візит Лудека Ондрушки припав на кінець жовтня 2013 року, і він опинився на Майдані. Лудек упродовж трьох місяців Майдану тричі повертався в Україну і востаннє застав Майдан уже після розстрілів. Те, що він не зміг бути зі своїми друзями в найтяжчий для них час, чеський документаліст сильно переживав. А Україна перетворилася для нього на магніт, який його постійно притягує. Всі гроші, які заробляє зйомкою рекламних роликів, він вкладає в поїздки в Україну. А обійшлося йому це вже у близько 150 тисяч крон. «Потім я був у Криму, на Донбасі, куди їжджу вже понад рік і там знімаю свій документальний фільм. На Майдані я побачив, що означає солідарність, в Криму я відчув, що означає окупація, а на Донбасі побачив початок війни, і як люди вирішували, що робити: братися до зброї чи втікати», – веде далі Лудек Ондрушка. Але показати фільми на чеському телебаченні, попри професійну якість зйомки, йому не вдається. «Проблема чеських ЗМІ у тому, що тут є дуже сильний російський вплив. Росія має настільки сильний фінансовий вплив, що медіа бояться щось говорити проти Росії. Вони намагаються поводитися нібито об'єктивно, роблять

Лудек Ондрушка з київськими подругами на Майдані 27 березня 2014 року. Фото ФБ

вигляд, що вони є прозахідні, але коли йдеться про російську державну систему, то поводять дуже обережно, бояться», – розповідає Лудек Ондрушка, який нині ділить свій час між зйомками своїх документальних стрічок в Україні та розповідями про них у Чехії.

Марія Щур, РВЕ/РС

«Батько» із Закерзоння

Омелян Грабець не залишився ані в Перемишлі, ані у Празі, натомість поліг за Батьківщину на Вінничині

ТЕКСТ: Олесь ІСАЮК

Старшини рівненської народної міліції. Зліва – Омелян Грабець-«Батько», один з командирів УПА-Південь. Справа – Федір Заборовець, член ОУН.

Омелян Грабець на псевдо «Батько» був одним із тих повстанських командирів, чия біографія руйнує міф, що Українська Повстанська Армія – явище суто західно-українське. Своєю «повстанською кар'єрою» він зробив за межами Галичини, довго проживав у Празі, а загинув у місцях «за Збручем» – на території теперішньої Вінницької області.

Народився О. Грабець 1 серпня 1911 року в родині сільського дяка у с. Нове Село на Любачівщині. Його батько нібито був єдиною грамотною людиною в селі, що, очевидно, є перебільшенням. Адже сіль-

ська громада не могла обходитися без священика, вчителя та представника влади, – всі троє аж ніяк не могли бути неграмотними. Дяк Грабець, маючи трьох синів, не розділив між ними господарство, а витратив заощадження, щоби дати своїм дітям освіту. Так Омелян на початку 1920-х років став учнем Перемиської гімназії. На той час Перемиська гімназія ще була складом з українською мовою викладання і, за спогадами її вихованців, місцем із високою концентрацією патріотичних та неспокойних підлітків. Тут активно поширювалися підпільні газети, листівки, багато учнів симпатизувало Українській

військовій організації. Прихильників «кугудовського» курсу стосовно влади учні у своєму товаристві не терпіли. Цим інколи користувалася поліція, влаштовуючи провокації. Наприклад, підкидали пістолет. Серед випускників гімназії в Перемишлі були такі пізніші підпільні знаменитості, як член Українського державного правління Володимир Стахів. Закономірним фіналом став вступ Омеляна до Організації Українських Націоналістів.

Празький період

Після закінчення гімназії у Перемишлі він, за наполяганням батька, який хотів бачити

усіх своїх дітей освіченими людьми, вступає до Празької політехніки. На той час Прага була одним із найбільших осередків, де скупчувалася українська політична та мистецька еліта. У міжвоєнні роки в чеській столиці жили або працювали Євген Маланюк, Олег Ольжич, Михайло Сорока, Микола Сціборський, Олена Теліга та ряд інших яскравих особистостей. Із Михайлом Сорокою та Осипом Бадунником Омелян здружився. Приїжджаючи на канікули в рідні місця, він продовжує легальну громадську діяльність – співпрацює з місцевими осередками «Просвіти», керував театральним гуртком у Новому Селі. У 1933 році організував насипання символічної могили на честь Українських Січових стрільців.

На той час – початок 1930-х років – ОУН активізувала свою діяльність. Її апогеєм стало вбивство міністра внутрішніх справ Польщі Броніслава Перацького серед білого дня у Варшаві 1934 року. Омелян Грабець був серед тих, хто після замаху допомагав переховувати його виконавця, Григорія Мацейка. Але це не минулося безслідно для самого Грабця. Після атентату він повернувся до Праги, почувачи себе на території Чехословаччини у безпеці. Чехословацький уряд не перешкоджав українським націоналістам, бо, як і Литва, мав територіальні суперечки зі своїм пів-

нічним сусідом: Чехословаччина була незадоволена претензіями Польщі на Тешінську Сілезію. Але цього разу чехословацький уряд вирішив, що допомога українським націоналістам може коштувати занадто дорого, і Польщі передали розкритий чеською поліцією підпільний так званий «архів Сеніка». Польській поліції передали затриманих українців. Серед них опинився й Омелян Грабець...

«Культурний» перевізник

На волю він вийшов тільки після нападу нацистської Німеччини на Польщу у вересні 1939 року. Зразу ж він організував охорону собору св. Юра за участі підпільників ОУН. Пересторога була не зайвою – після початку війни першою реакцією стала паніка. Потім почали прибувати потоки біженців, що тільки вносило безлад у місто, поширювалися різні чутки, оживали давні конфлікти й стереотипи, а після переходу кордонів Червоною армією ситуація взагалі ризикувала повністю вийти з-під контролю. Після того, як Львів зайняли частини Червоної армії, Омелян зрозумів, що залишатися в місті небезпечно. Репутація активного організатора й учасника самооборонних дій не могла не робити його небезпечним в очах влади, яка ревно остерігалася конкуренції в особі енергійних громадських лідерів.

«Культурний» перевізник

А Грабець належав до організації, котра своїм головним ворогом вважала саме Радянський Союз. Тому Омелян із дружиною Галиною, доки була можливість перейти кордон між нацистською Німеччиною та Радянським Союзом, перебираються «на той бік Сяну», в рідне Омелянове село. Пізніше перебралися у Чесанів, де Омелян керував секцією молоді в місцевому відділенні Українського допомогового комітету. Така посада давала можливість перебувати в гушавині подій, вільно, не викликаючи підозр, їздити околицями, спілкуватися з потрібними людьми.

О. Грабець був одним з відповідальних за переміщення через німецько-радянський кордон кур'єрів та озброєних груп націоналістів. За два роки йому зі співробітниками вдалося переправити в обидва боки кордону до 5000 осіб. Одночасно О. Грабець зумів скористатися дозволом німецької окупаційної влади на організацію культурних та спортивних товариств. Під вивіскою «молодіжного спортивного товариства» було створено так звані «Курені молоді». Ці «Курені» прислужилися як спосіб відносно легально навчити молодь користуватися зброєю та фізично і морально підготувати її до потенційної участі у підпіллі. Одним із завдань «курєнівців» був збір зброї, залишеної вояками Червоної армії, яка пізніше пішла на озброєння УПА.

Польський табір та боротьба

У Польщі його відправляють у концтабір Береза Картузька. Там він перебував з вересня 1935-го до січня 1936-го. На волю

вирвався завдяки трагічному випадку – під час укладання асфальтової дороги в таборі важкий каток розтравив йому руку. Крім того, в холодних бараках розвинувся ревматизм. Відтак, Омелян було звільнено за станом здоров'я...

Трохи підлікувавшись після звільнення, він приїжджає до Львова, де стає головою Українського студентського спортивного товариства. Одночасно за сприяння ОУН влаштовується на роботу директором невеличкої ткацької фабрики. Шанси на тривале й ефективне існування таке «прикриття» мало за умови, що його власник не поводитиметься занадто активно. Чого аж ніяк не можна було сказати про О. Грабця. У 1938 році у Львові знову спалахнула хвиля погромів українських інституцій, яку часом називають «другою паціфікацією». Хоча вона не сягнула такого розмаху, як паціфікації 1930 року, та й участь у ній брали переважно агресивно налаштовані групи польського населення Львова, це не знімало загрози підпалу чи руйнації для українських установ. Охорону осередків українства у Львові організував Омелян Грабець. Після цього він неминуче потрапив у поле зору поліції. Його заарештовують у 1939 році, під час Студентського конгресу, разом із іншими учасниками.

«Культурний» перевізник

На волю він вийшов тільки після нападу нацистської Німеччини на Польщу у вересні 1939 року. Зразу ж він організував охорону собору св. Юра за участі підпільників ОУН. Пересторога була не зайвою – після початку війни першою реакцією стала паніка. Потім почали прибувати потоки біженців, що тільки вносило безлад у місто, поширювалися різні чутки, оживали давні конфлікти й стереотипи, а після переходу кордонів Червоною армією ситуація взагалі ризикувала повністю вийти з-під контролю. Після того, як Львів зайняли частини Червоної армії, Омелян зрозумів, що залишатися в місті небезпечно. Репутація активного організатора й учасника самооборонних дій не могла не робити його небезпечним в очах влади, яка ревно остерігалася конкуренції в особі енергійних громадських лідерів. А Грабець належав до організації, котра своїм головним ворогом вважала саме Радянський Союз. Тому Омелян із дружиною Галиною, доки була можливість перейти кордон між нацистською Німеччиною та Радянським Союзом, перебираються «на той бік Сяну», в рідне Омелянове село. Пізніше перебралися у Чесанів, де Омелян керував секцією молоді в місцевому відділенні Українського допомогового комітету. Така посада давала можливість перебувати в гушавині подій, вільно, не викликаючи підозр, їздити околицями, спілкуватися з потрібними людьми.

О. Грабець був одним з відповідальних за переміщення через німецько-радянський

кордон кур'єрів та озброєних груп націоналістів. За два роки йому зі співробітниками вдалося переправити в обидва боки кордону до 5000 осіб. Одночасно О. Грабець зумів скористатися дозволом німецької окупаційної влади на організацію культурних та спортивних товариств. Під вивіскою «молодіжного спортивного товариства» було створено так звані «Курені молоді». Ці «Курені» прислужилися як спосіб відносно легально навчити молодь користуватися зброєю та фізично і морально підготувати її до потенційної участі у підпіллі. Одним із завдань «курєнівців» був збір зброї, залишеної вояками Червоної армії, яка пізніше пішла на озброєння УПА.

Підпільником на Схід

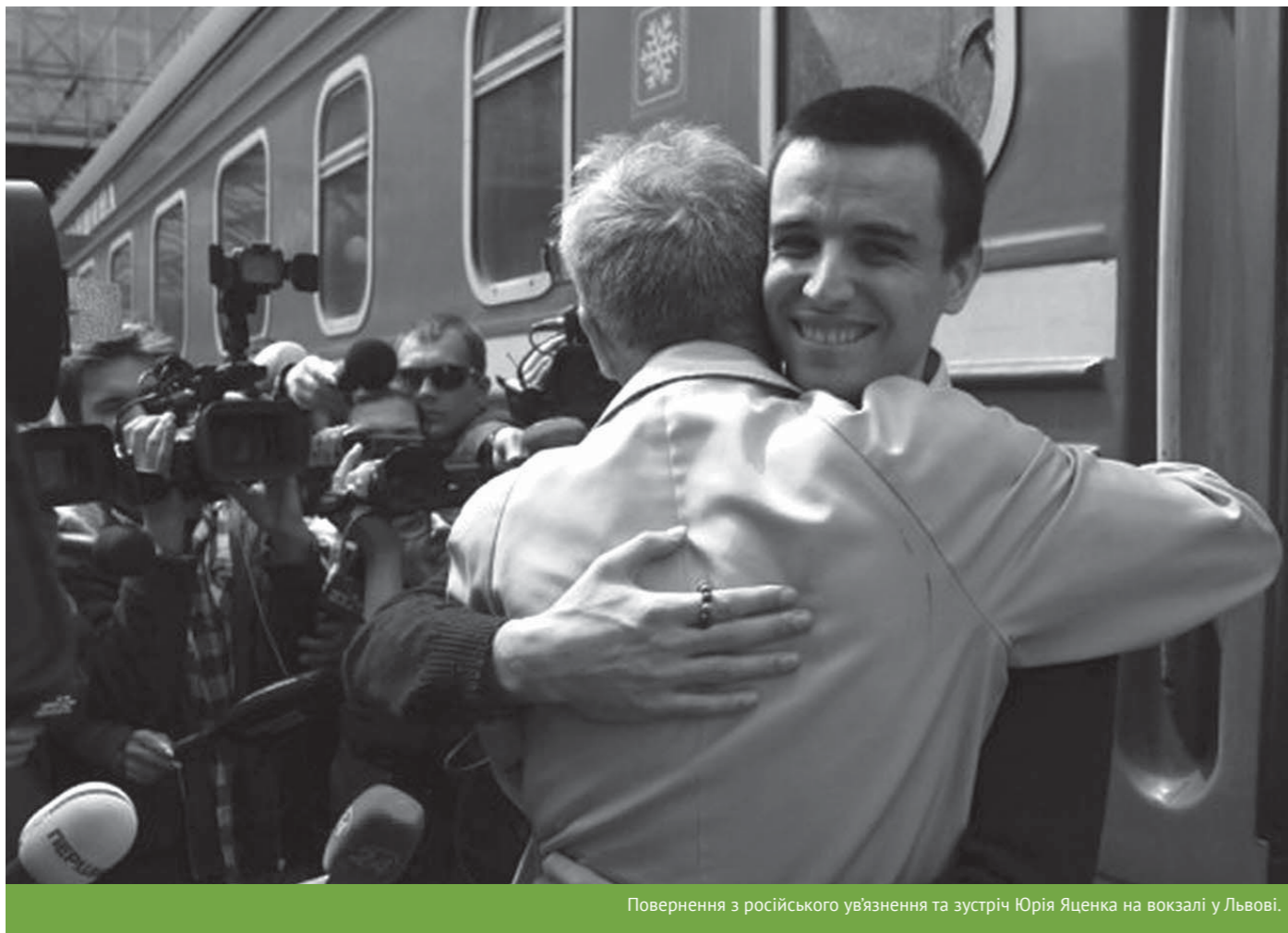
Безпосередньо перед війною О. Грабець бере участь у формуванні так званих «похідних груп». Ці групи, сформовані з членів ОУН, після початку радянсько-німецької війни рушили на Центральну та Східну Україну. «У процесі» вони маскуються під перекладачів, допоміжний персонал, працівників різних установ – одне слово, під усіх, чия присутність у ході бойових дій могла бути виправдана поважними причинами. Тільки їхньою метою було не сприяння Вермахту, а поширення мережі ОУН на Схід із допомогою місцевих антирадянськи налаштованих українців. Планувалася також організація на місцях адміністрації, підпорядкованої керівництву новопроголошеної відновленої Української держави. Але після арештів членів ОУН нацистами реальні завдання звелися до формування всеукраїнської підпільної мережі. Група під проводом О. Грабця рушила з Чесанова на схід, формально будучи у складі Північної похідної групи. Ця група мала своїм завданням дійти до Києва. Втім, в умовах повальних арештів про те, щоб виконати завдання в повному обсязі, не було й мови, тому маршрут «чесанівської групи» закінчився у районі Рівного.

Якщо вірити спогадам його дружини, О. Грабець вирушив на схід у незвичному для підпільника камуфляжі гестапівця. Пізньою весною 1941 року у хату, де він жив із дружиною та сином, навідалося кілька гестапівців із Кракова. Як з'ясувалося – із пропозицією працювати в німецькій поліції безпеки. Омелян прийняв пропозицію, – її автори були не з тих, кому можна відмовити. Але справжньою причиною згоди Омеляна працювати у німецьких структурах було не це, а завдання ОУН. Провід потребував своїх людей у середовищі тимчасового союзника, який завтра міг стати ворогом. Версію камуфляжу підтверджує і той факт, що після проголошення Акту відновлення Української держави у Львові 30 червня 1941 року місцеві працівники СД під керівництвом оберштурмбанфюрера Седке організують розшук Омеляна. В остан-

Не думав про маму, думав про квіти...

В російській тюрмі можна запросто якщо не вмерти, то збожеволіти, розповідає 25-річний політв'язень зі Львова

ТЕКСТ: Адела ДРАЖАНОВА, "Репортер"

Повернення з російського ув'язнення та зустріч Юрія Яценка на вокзалі у Львові.

Восени цього року Прагу кілька разів відвідав Юрій Яценко. Молодий львів'янин опинився у російській в'язниці тільки через те, що... був на Майдані. 9 місяців він

там відсидів, і неймовірними спільними зусиллями друзів, родичів, адвокатів і, зокрема, допомозі з Чехії, його вдалося звідти визволити. Відтак, Юру запросили

до Чехії трохи відпочити і розповісти про те, що може чекати й інших українців у всевладді «руського міра».

У понеділок 2 листопада у празькому кінотеатрі «Луцерна» відбувалося урочисте відкриття проекту «Історії безправ'я – місяць фільмів у школах». Протягом вечора визначні особистості передавали Приз «історій безправ'я» людям, які боролися із комуністичним режимом. Мабуть, вперше поруч із Яною Янасовою, сестрою Яна Заїця, який спалив себе на протест проти «нормалізації» та окупації ЧССР у 1969 році, та чеським міністром культури, цього року Даніелом Германом, стояв звичайний український хлопець, майже ще студент юридичного факультету Львівського університету Юрій Яценко, який також вручав ці нагороди. А ще кілька років тому було важко собі уявити, щоб цю місію доручили у Чехії українцеві...

Проект, організований товариством «Людина в скруті», ознайомлює школярів 555 чеських шкіл із історією за допомогою проєкції фільмів та бесіди. Цього року їм розповідатимуть про радянську окупацію 1968 року, яка тривала аж до початку 1990-х. Директор програми «Один світ в школах» Карел Страхота каже, що «цього року ми наголошуватимемо на паралелях тодішньої радянської окупації із сучасною ситуацією в Україні. Так само, як і у 1968 році у нас, так і зараз в Україні, яку Кремль вважає «своєю», сталося грубе порушення міжнародного права. Російська інтервенція на іншій території повела до важкого збройного конфлікту та великої гуманітарної кризи.

25-річний Яценко – перший іноземець за сім останніх років, якому доручили вручати цю нагороду, адже це зовсім молодий і новітній політв'язень. Окрім того, в Празі він взяв участь у виставці, яка розповідала про долі ув'язнених в Росії українських громадян, яких, окрім відомих Савченка та Сенцова, нараховується біля двох десятків, зустрічався із громадськістю і роздав багато інтерв'ю чеським мас-медіа, чим викликав масу цинічних і в'дливих коментарів від послідовників президента Земана чи чеських русофілів.

«Заговориш у нас, бандерівська свиня!» Інколи його бояться запитувати про весь цей рік жаху. Співрозмовники дивляться на його зубчасті шрами на внутрішньому передпліччі і приголомшено мовчать, навіть якщо їх гризе цікавість. Юра хлоп'ячому сміється: «Нема проблем, не соромтеся запитувати!» Юрій Яценко, звичайний студент з України, провів майже рік у російській в'язниці. Там його кували так, що він краще сам порізався – щоб втратити багато крові. Бо знав, що більше не витримає. Мав стати інструментом російської пропаганди. Та не став.

Юри прийшли до нього в камеру і жорстко скрутили руки за спиною. «Куди ви мене тягнете, куди?!» На вулиці чекав автомобіль, а у ньому – хлопці у масках. «Мабуть члени якогось спецзагону», – думав Юра. Вони кинули його на задне сидіння, на голову натягли мішок. Юра ще встиг побачити ясне і синє небо... Якщо ці м'язисті чоловіки носять маски, значить будуть його бити... І вони почали одразу, як тільки водій повернув ключ у замку запалювання. Били в пах, в ребра. Душили і кричали йому прямо у вуха: «Тепер ти поводитимешся так, як треба, ти, бандерівська свиня!» Розмовлятимеш із важливими людьми!»

Зустріч із чеською громадськістю

Машина зупинилася, Юру витягли, зняли мішок. «Місцеве відділення ФСБ», – було написано на будівлі. Офіс, диван, стіл, повний їжі, закуски, ковбаси, рулети, сир... Юрові стиснуло горло – стільки їжі! За столом два серйозні чоловіки у костюмах: «Сідай, хлопче, їж!» Юра накинувся на чай і канапки. Він ще недовго був у в'язниці, й пам'ятав смак коли, смаженої картоплі фрі чи чогось від мами. Потрібен певний час, щоб змиритися із огидною в'язничною їжею... «Як тебе звати? Де ти народився? Навіщо ти приїхав у Росію? Що ти робив до арешту? Де твої батьки працюють? Брати і сестри є? Сваритесь інколи?»

Двоє чоловіків у костюмах все випитували і випитували, спочатку про дуже прості речі. «Вони були з ФСБ, це точно. Але не представлялися. Я намагався бути шанобливим, відповідати правдиво. Згодом припинили розпитувати про моє життя і почали твердити «пісеньку», яку я чув стільки разів: «Ти повинен нам допомогти! Повинен! Хочеш бачити батька

і матір? Виступиш на телебаченні і скажеш, що ти в Росії повинен був шпигувати для української спецслужби. Або що ти диверсант і неонацист із «Правового сектора». Ти повинен це сказати, повинен!» Юра вибачився: «Я не можу вам допомогти. Я не можу брехати». «А ти знаєш, що ми тебе можемо змусити?» «Я знаю». І на цьому фаза «пряника», напевно, закінчилася. У кімнаті знову вторглися ті самі в масках, і Юра зрозумів, що приходить фаза «батога»: набагато серйозніше побиття, ніж дотепер. Він зробив ще одну відчайдушну спробу: попросився у туалет. Там сильно вдарили головою об стіну, аж до кровотечі. «Бо вони – професіонали, б'ють так, щоб не залишати слідів на тілі. Я хотів розбити голову, щоб мати хоч якісь ознаки насильства, нехай навіть зроблені мною самим».

Вивезли в ліс

«Попрацюйте над ним, хлопці», доручив маскованим «качкам» один із «ефесбешників». І Юру потягли до машини. Із розбитого чола кров просочилася до того самого мерзеного мішка на голові. Цього разу вони поїхали тихо, ніхто не кричав і не бив Юру межі ноги. Автівку страшенно трясло, а хлопець молився, вголос і насправді. Йому було страшно, бо знав, що, можливо, скоро помре. Автомобіль з'їхав з дороги і стало чути шурхіт дерев і спів птахів. Ліс.

Виштовхали з машини. Мішок на голові, наручники на руках, обличчям до землі... «Перший сильний удар – в пах. Це божевільний біль! Тоді вони мене підняли і продовжили бити в пах, в живіт, в голову... Чимось важким, ймовірно, мішками з піском. Щоб слідів не залишати. Найстрашніше, що не бачиш при цьому нічого.

Кремль ускладнив правила перебування українців

У Росії жорсткішими стали правила перебування українців. Федеральна міграційна служба з 1 грудня притягає до адміністративної відповідальності громадян України за порушення міграційних правил – аж до виселення й закриття в'їзду в Росію. До цього для українців діяв пільговий режим перебування, який дозволяв їм кожні три місяці продовжувати строк тимчасового перебування. Фактично це давало можливість українцям перебувати в Росії без в'їзду. Останній термін подовження закінчився 31 жовтня. У зв'язку з цим з 1 по 30 листопада громадянам України, які перебувають на території РФ, необхідно було звернутися в підрозділи ФМС Росії для визначення свого правового статусу. Для тих, хто прибув до країни на роботу, необхідно придбати відповідний патент.

Виняток зроблено для українських грома-

дян, які «прибули в екстреному масовому порядку з південно-східних областей України». Для них порядок перебування залишається тим же. А з 1 грудня для громадян України діють ті ж правила, що й для жителів інших країн СНД: у Росії без дозвільних документів вони зможуть перебувати не більше 90 днів впродовж півроку. За перевищення строків перебування їм може бути автоматично закрито в'їзд до Росії строком від 3-х років і більше. Штраф, як і закриття в'їзду, передбачається й за інші порушення міграційного законодавства, у тому числі роботу без патенту.

За даними ФМС, у цей час на території Росії перебуває понад 2,5 млн громадян України, більше 1,2 млн із них – це жителі «південно-східних регіонів» України. Довгий час без будь-якого наукового обґрунтування називалися цифри в 5-7 млн осіб

нв

Прямий київсько-празький вагон

Від 13 грудня 2015 року між Києвом і Прагою буде відновлено пряме залізничне сполучення – курсуватиме безпересадковий спальний вагон формування «Укрзалізниці». Про це заявив прес-секретар залізничної компанії «Ческе драги» Петр Штягласки. Про відновлення сполучення, яким до кінця 90-х років їздив поїзд «Дукла», домовилися влітку представники чеської, словацької та української залізниць. Маршрут вагона пролягатиме через територію Словаччини. З чеської столиці вагон вирушить із нічним «гумєнським» потягом «Богемія» о 23.09. На своєму шляху він зупинятиметься на станціях Острава, Богумін, Жиліна, Кошице. Тут вагон перечеплять до регіонального поїзда у напрямі прикордонної станції Чірна-над-Тісоу, звідки попрямує до українського Чопу (13.31). Після прикордонно-митних процедур та зміни колісних пар вагон вирушить разом із «ужгородською» 81-ю «Десною» до Львова (22.22) та Києва,

куди приїде о 7.43 ранку наступного дня. Із Києва вагон виїждатиме о 21.11 в складі «івано-франківського» поїзда «Галичина» № 143, у Львові його причеплять до «Хаджибея» № 108 Одеса-Ужгород й о 8.40 його повезуть до Чопу. Звідси о 16.20 він через Кошице поїде до Праги, куди прибуде о 7.39 ранку тим самим нічним «гумєнським» потягом «Богемія».

У дорозі вагон в одному напрямку перебуватиме понад 30 годин, тому пасажирам пропонується комфортна подорож – тримісне купе, стіл, умивальник, вентиляція тощо. Вартість квитка з Праги до Києва становитиме приблизно 97 євро, або 2677 чеських крон чи стільки ж гривень. Щоправда, це удвічі дорожче за квиток на автобус Київ-Прага, який їде одну добу через Польщу, чи при закупівлі окремих квитків у спальні вагони у сполученні Київ-Чоп і (Чірна-над-Тісоу)-Кошице-Прага. Пряме залізничне сполучення між Києвом

і більше. Росія займає перше місце серед країн-реципієнтів по числу українських мігрантів, проте їх кількість постійно знизжується. За даними дослідження Держстату України, реальне число українських трудових мігрантів в РФ навряд чи перевищує 500 тисяч осіб. З них близько 125 тисяч, за даними російської статистики, мають дозвіл на роботу, тобто, врегульований статус перебування. Таким чином, кількість осіб, схильних до ризику у зв'язку з новими правилами, становить менше 400 тисяч осіб. «Звичайно, можливе прибуття і такої кількості претендентів на робочі місця в Україні підвищить напругу на ринку праці, однак воно не буде катастрофічним. До того ж, як мінімум, частина цих людей спробує працевлаштуватися в країнах ЄС, так як заробітна плата в Україні не відповідає їх вимогам», – вважає демограф Олексій Позняк.

нв

і Прагою було припинено в 2011 році. Тоді безпересадковий вагон курсував через польські Краків та Перемишль, де мав багатогодинні стоянки. Згодом пасажирське залізничне сполучення між Києвом та Прагою стало можливим лише з пересадками у Варшаві, Братиславі, Жиліні чи інших містах, а на початку жовтня цього року про початок сполучення Прага-Мукачеве з гарантованою пересадкою з автобуса на поїзд «Стадлер Флірт» в Кошицях оголосила чеська приватна залізнична компанія «Лео Експрес».

пор

Заміна колісних пар на станції Чоп.

Ускладнять «закупи», але спростять автоімпорт

Уряд хоче обмежити українців у шопінгу за кордоном. Кабінет Міністрів пропонує Верховній Раді знизити поріг вартості для безмитного ввезення товарів в Україну авіаційним і автомобільним транспортом. Про це йдеться в зареєстрованому 13 листопада законопроекті №3470. Зокрема, документом пропонується знизити порогову вартість безподаткового ввезення (у ручній поклажі або багажі) товарів фізичними особами (без мит і ПДВ) з 1 тисячі євро

через авіа та морські пункти пропуску до 430 євро, а для ввезення автотранспортом – з 500 євро до 300. Уряд зазначає, що зазначеними документами передбачено імplementувати в національне законодавство норми Директиви ЄС про звільнення від ПДВ і акцизів товарів, що ввозяться особами, які подорожують із третіх країн. Передбачається, що закон набуде чинності з 1 січня 2017 року.

Раніше Кабмін запропонував Раді змінити

правила ввезення автомобілів без сплати податків в частині зменшення мінімального терміну володіння ними до 6 місяців. Також Верховна Рада включила до порядку денного сесії проект закону №3251 про розвиток ринку вживаних автомобілів, який значно, у понад 10 разів, зменшує акцизний податок на купівлю вживаних автомобілів. Строк дії пільгової купівлі автомобілів пропонується встановити на 2016 та 2017 роки.

експрес

Соратника Яценюка підозрюють у хабарництві

У Чехії ведуть розслідування проти Миколи Мартиненка – найближчого соратника прем'єр-міністра України Арсенія Яценюка. Як повідомляє депутат Сергій Лещенко, прокуратура Чехії попросила Україну про допомогу в розслідуванні проти Мартиненка і допитати його. «Справу в Чехії порушено за тим же епізодом, що й у Швейцарії, – платіж чеської компанії «Шкода» на панамську компанію Мартиненка у швейцарському банку, який трактується ними як хабар за право постачати в Україну обладнання на атомні електростанції», – пише Лещенко. Справу в Чехії веде відділ поліції з боротьби з корупцією й фінансовими злочинами.

Раніше Генпрокуратура Швейцарії підтвердила, що з 2013 року розслідує кримінальну справу проти Мартиненка – голови енергетичного комітету Верховної Ради. Однак Мартиненко продовжив наполягати на відсутності в Швейцарії справи проти нього, і що йому не пред'являли жодних підозр у рамках розслідування кримінальної справи проти нього в Чехії. «Я готовий надати будь-які пояснення, які допоможуть розібратися в цій ситуації», – зазна-

чив Мартиненко. Однак 30 листопада він заявив про складання депутатських повноважень.

Лещенко каже, що його мобільний прослуховують задля дискредитації. На думку депутата, за цим можуть стояти Мартиненко та міністр внутрішніх справ України Арсен Аваков. «Роблять спроби нівелювати мої викриття щодо Мартиненка. Щодо його зловживання в урановій та титановій галузях. І щодо переказу їхнім однопартийцем, народним депутатом Ігорем Котвицьким 40 мільйонів доларів на Панаму», – наголосив Лещенко.

Чеська газета «Право» писала про Мартиненка ще рік тому. «Плзєнська «Шкода JS» підозрюється, що корумпувала українського політика за сприяння в отриманні замовлень», – пише Петр Покорні 30 грудня 2014 року. «З цим був пов'язаний нещодавній обшук у офісі фірми у Плзні-Болєвці. Чеські детективи на прохання швейцарських колег вилучили багато документів. Ведеться розслідування злочинів підкупу іноземних державних службовців та відмивання грошей», – підтвердило «Право» «надійне джерело». Гроші йшли

Микола Мартиненко

на панамську фірму Bradcrest Investment, прихованим власником якої є, на думку швейцарських правоохоронців, саме Мартиненко. За це може загрожувати 5 років ув'язнення та штраф у мільйон франків.

У річному звіті «Шкоди JS» від 2013 року зазначено, що підприємство отримало від українського державного концерну «Енергоатом» кілька замовлень на постачання обладнання для трьох атомних станцій. Уряд навіть зазначав, що «Шкода JS» може взяти участь у будові Хмельницької АЕС.

Українська правда

«Палаючий куц» на Хрещатику

На сайті київської мерії з'явилася петиція із закликом вшанувати пам'ять дисидента, члена УПА Василя Макуха, який 5 листопада 1968 року вчинив акт самоспалення на Хрещатику на знак протесту проти політики русифікації України та агресії СРСР у Чехословаччині. Пропонується встановити на місці самоспалення монумент або меморіальну дошку, включити інформацію про відчайдушний протест Макуха до навчальних програм середньої та вищої школи; запропонувати Верховній Раді визначити 5 жовтня днем опору тоталітаризму.

Подібні вчинки закордонних дисидентів у своїх країнах давно вважаються символами руху опору проти радянського тоталітарного режиму: Ромаса Каланта у Литві, Яна Палаха у Чехії, Ришарда Сівеця і Валенти Бадиляка у Польщі. Василь Омелянович Макух народився на Львівщині 1937 року. Воював в УПА і був засуджений на 10 років каторжних робіт з обмеженням у правах на 5 років та з конфіскацією належного йому майна. Термін ув'язнення відбував у Мордовській АРСР і концтаборах Сибіру. 18 липня 1955 року був звільнений з ув'язнення

і висланий на спецпоселення. У в'язниці познайомився зі своєю дружиною Лідією, яка після в'язниці народила йому двох дітей.

Тривалий час жив у Дніпропетровську, на Західну Україну йому повернутися не дозволили. У його будинку збиралися націоналісти й однодумці. Його діти розмовляли українською мовою, і в школі їх обзивали «бандерівцями». На це Василь відповідав: «Все це пройде! Коли настане такий час, що Україна буде самостійною».

Напередодні більшовицького свята – річниці «жовтневої революції» – міліція і переодягнені в цивільне кадебісти несли патрульну службу, Хрещатик був переповнений людьми. І раптом з під'їзду будинку 27 (поблизу Бессарабського ринку) вибігла охоплена вогнем фігура і зазвучали слова: «Геть окупантів!», «Хай живе вільна Україна!» Живий факел, а був це Василь Макух, привернув увагу всіх. Міліціонери намагалися загасити вогонь, але це їм не вдалося. Вони грубо розганяли людей, щоб було якомога менше свідків цієї безпрецедентної події. Нарешті, знесилена від болю,

фігура впала. Хтось прикрив її шинеллю. Примчала карета швидкої допомоги. У лікарні медики отримали наказ від кадебістів – за всяку ціну врятувати життя жертви самоспалення. Не тому, що для них воно мало якусь вагу, а для того, щоб вивідати, чи належав Макух до якоїсь націоналістичної організації. Але лікарям не вдалося нічого зробити. Василь Макух, так і не приходючи до тями, 6 листопада 1968 року помер. Наступного дня західні радіостанції передали новину про його вчинок.

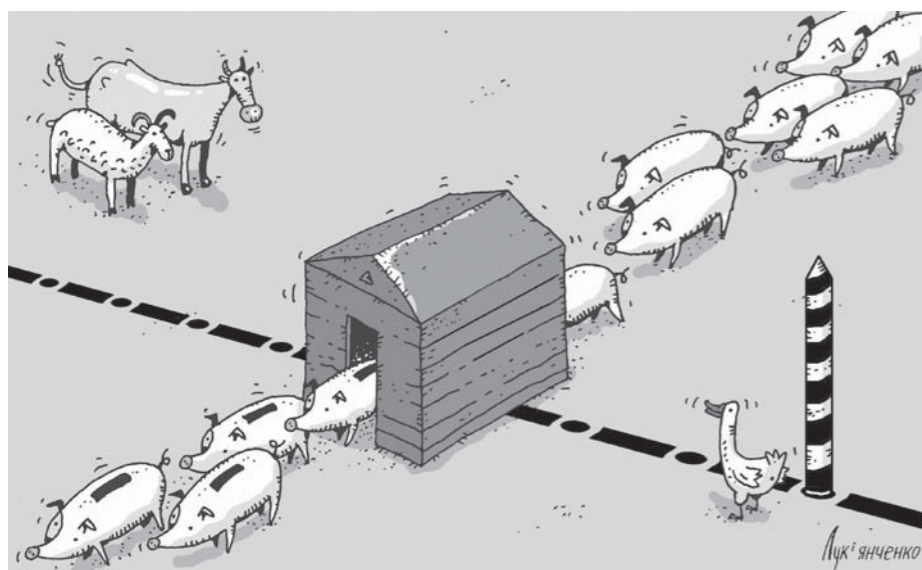
Вл. інф.

Податки і збори на «заробітчанські» гроші

Чи дійсно законопроект про зовнішню трудову міграцію зобов'язує платити податки Україні?

ТЕКСТ: Олекса ЛІВІНСЬКИЙ

Депутати підтримали в цілому проект закону, який визначає правові та організаційні засади державного регулювання зовнішньої трудової міграції та соціального захисту трудових мігрантів та членів їхніх сімей. Президент підписав його 21 листопада.

Права трудових мігрантів, зокрема на належні умови праці, винагороду, відпочинок та соціальний захист, регулюються законодавством держави перебування і міжнародними договорами України. За трудовими мігрантами та їхніми родинами закріпили право на освіту та право на задоволення їхніх національно-культурних, освітніх, духовних і мовних потреб. Дія закону поширюється на громадян України, які виконували або виконують «оплачувану роботу в державі перебування відповідно до законодавства такої держави»; тривалий час працюють в інших державах за контрактом, які самостійно забезпечують себе роботою, надають оплачувані послуги або здійснюють іншу оплачувану легальну діяльність. Документ не поширюється на дипломатів, студентів та біженців. Закон має вступити в силу з 1 січня 2016 року. Ухвалення цього закону було умовою для лібералізації візового режиму. Раніше міністр соціальної політики Павло Розенко закликав депутатів вперше на зако-

нодавчому рівні визнати таку категорію громадян, як трудові мігранти, яких, за різними підрахунками, нараховується 3-5 мільйонів, а понад 40% українських трудових мігрантів працюють за кордоном нелегально або напівлегально. За підрахунками Нацбанку України, у цьому році з-за кордону надійде біля 5 мільярдів доларів США, переважну більшість з яких становлять грошові перекази українських трудових мігрантів родинам, які проживають в Україні. В Україні ці гроші не оподатковуються, оскільки податки мігрант сплачує за місцем працевлаштування. Тому проект закону викликав чимало дискусій у середовищі заробітчан, які занепокоєні тим, що українські органи влади можуть зобов'язати заробітчан сплачувати сьгодні податки і збори згідно з українським податковим законодавством, а взаємні обіцяють згодом, у майбутньому, надавати пенсії та при потребі соціальні виплати трудовим мігрантам, які повертаються на батьківщину. Скажімо, стаття 18 проекту закону обумовлює, що «переказ коштів трудових мігрантів здійснюється відповідно до законодавства держави перебування та законодавства України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами», і при цьому держава працюватиме над зменшенням комісійних

за ці перекази. І вже 29 жовтня у Верховній Раді дійсно був зареєстрований законопроект №3370, у якому передбачено звільнення від оподаткування податком на доходи фізичних осіб та військовим збором грошових коштів, що пересилаються трудовими мігрантами із-за меж території України членам сім'ї першого ступеня споріднення для їх утримання.

А стаття 19 говорить власне про оподаткування доходів трудових мігрантів таке: «1. Оподаткування доходів трудових мігрантів здійснюється в порядку та розмірах, встановлених державою перебування, якщо інше не передбачено міжнародними договорами. Резиденти України з урахуванням норм міжнародних договорів мають право на зарахування податків і зборів, сплачених за межами України, під час розрахунку податків і зборів в Україні згідно з нормами, встановленими Податковим кодексом України. 2. Під час перебування за межами України трудовий мігрант зобов'язаний забезпечити повноту та своєчасність сплати податків і зборів за майно, розташоване на території України, що належить йому на праві власності або перебуває в оренді, зокрема шляхом призначення уповноваженої особи. 3. Уникнення подвійного оподаткування доходів трудових мігрантів реалізується відповідними міжнародними договорами України». Тому обов'язковим податком, який трудовий мігрант не може не сплачувати в Україні – це податок на нерухомість у його власності (земля, будинок тощо). Отож ніяких податків із закордонних заробітків Україна стягувати не буде, бо підписала із багатьма країнами світу угоди про уникнення подвійного оподаткування. Зокрема, із Чеською Республікою така угода (конвенція) була підписана в Києві 30 червня 1997 року і набрала чинності 20 квітня 1999 року і діє донині. Вона конкретно обговорює оподаткування у різних галузях, а зокрема, стаття 21 прямо вказує, що «види доходів резидента Договірної Держави, незалежно від джерела їх виникнення... будуть оподатковуватись тільки в цій Державі».

Окрім податків, проект закону згадує

й збори на соціальне забезпечення. Зокрема, стаття 8 пункт 2 каже, що «трудова мігранти і члени їх сімей у період трудової діяльності за кордоном мають право брати участь у загальнообов'язковому державному соціальному страхуванні відповідно до законодавства України». Тому міністр соціальної політики Павло Розенко наголошує, що дані збори будуть добровільними. Поки невідомо, яку суму заробітчанами рекомендуватиметься сплачувати до української держскарбниці – це визначить Кабмін. Однак, вважає він, у даному випадку найбільш зручним є єдиний соціальний внесок, такий самий, як і для фізичних осіб-підприємців, тобто 34,7% від мінімальної зарплати, а це 422 гривні на місяць у 2015 році. Про дану сплату внесків варто подумати тим, хто за кордоном з якихось причин не сплачує пенсійних внесків і планує згодом повернутися в Україну. Якщо ж громадянин України під час своєї роботи чи підприємницької діяльності за кордоном сплачує пенсійні внески, то за міжнародною угодою про соціальне забезпечення він матиме право на пенсію за законом цієї країни. Такий договір, наприклад, із Чеською Республікою діє від 2003 року. Стаття 14 цього договору говорить, що «якщо згідно з правовими нормами однієї Договірної Сторони виникнення, тривання або поновлення права на пенсію залежить від наявності або набуття певного страхового стажу, Уповноважений орган в необхідному обсязі має прийняти до уваги наявність та подібний страховий стаж, який особа набула згідно з правовими нормами іншої Договірної Сторони, за умови, що періоди страхування не збігаються в часі». Тобто сплачувати водночас пенсійні внески у двох державах є марним і зайвим, і навіть не відповідає міжнародному договору, який має вищу юридичну силу за національний закон. Варто зазначити, що даний проект, окрім значного резонансу у ЗМІ та серед заробітчан після прийняття у першому читанні, зазнав критики юристів, експертів та у комітетах Верховної Ради. Юристи зауважували, що взагалі доцільнішим є прийняття закону загалом про зовнішню міграцію (еміграцію) з України, у тому числі трудову, а «що стосується врегулювання виключно трудової міграції, то доцільніше це робити шляхом внесення необхідних для цього змін до Закону України «Про зайнятість населення», а не шляхом прийняття спеціального закону». Говорили також про декларативність багатьох статей, часте вживання невизначеного терміну «відповідно до законодавства», що «свідчить про відсутність у проекту самостійного предмету регулювання». З другого читання проект вийшов значно змінений і доопрацьований. Повністю із закону можна ознайомитися на сторінках парламенту gada.gov.ua, реєстраційний номер 2330а.

«Візапоінт» обійде 500 українців

Чехія схвалила пілотний проект

Чеська Республіка дасть можливість висококваліфікованим українцям пришвидшити прийом заяв на чеські робочі карти, повідомляє посольство Чехії в Україні. 9 листопада 2015 року уряд ухвалив заснування пілотного проекту, який дасть можливість у пільговому порядку приймати заяви на робочі «сині карти» для висококваліфікованих працівників і спеціалістів з України. Претенденти на працевлаштування, котрі відповідатимуть критеріям для включення до проекту, не будуть зобов'язані реєструватися в електронній системі VISAPOINT, і в більшості випадків не проходять додаткову співбесіду при розгляді документів. Після цього прийняті заяви розглядатимуться у встановлені законом терміни. Запропонована річна квота для таких робочих місць складає максимум 500 місць на рік.

Заявку на включення до проекту зможе подати фірма, яка веде підприємницьку діяльність в ЧР мінімально два роки, є платником податку на прибуток в ЧР, зареєстрована в ЧР як платник медичного та соціального страхування, виконує всі зобов'язання перед державою і відповідає іншим зазначеним умовам. Така фірма повинна буде також довести, що кваліфікований спеціаліст буде отримувати зарплату в розмірі, який відповідає мінімальній сумі, передбаченій для отримання «синьої карти», і що з ним буде укладена трудова угода на повну ставку на період як мінімум 1 рік.

«Уряд підготував це рішення для ринку праці і працевлаштування, у яких виник попит на працівників висококваліфікованих професій, яких наразі не вистачає в Чеській Республіці. Цей проект значною мірою полегшить отримання робочих місць для працівників зі східних країн, які в нашому суспільстві дуже добре інтегруються. Я доручив міністру праці та соціальних справ провести аналіз вакансій, кількість яких є найвищою за останні кілька років, і аналіз структури безробітних, зареєстрованих на біржі праці. Наша довгострокова мета полягає в заповненні вакансій

безробітними шляхом професійної перекваліфікації та інших інструментів ринку праці», – сказав прем'єр-міністр Богуслав Сobotка. «Цей проект, розрахований на висококваліфікованих спеціалістів з України, почне діяти відразу ж після його затвердження. Через півроку ми його оцінимо, і якщо він виявиться успішним, ми розглянемо його розширення для інших професій, і, можливо, інших країн», – доповнив міністр закордонних справ Любомир Заоралек. Пілотний проект не зашкодить чеському ринку праці, до нього повинні бути включені тільки ті робочі позиції, з яких буде проведено тест на ринку праці (тобто такі робочі місця будуть насамперед пропонуватися громадянам Чехії та ЄС, і тільки після 30 днів, якщо на це робоче місце не виявиться зацікавленості з боку таких громадян, воно може бути зайнято іноземцем).

Українські претенденти на роботу в Чеській Республіці повинні мати необхідні знання та навички, важливі для діяльності, технологій або керівництва даним чеським підприємством. Проект в першу чергу спрямований на кандидатів з вищою освітою, у певних професіях буде вимагатися принаймні середня освіта з атестатом зрілості. Зокрема, йдеться про професії у сфері ІТ, таких як системні аналітики і розробники програмного забезпечення, а також про технічні професії, такі як інженери-механіки. Кандидати повинні будуть підтвердити свою кваліфікацію. Через реалізацію цього пілотного проекту буде також зменшене існуюче навантаження на чеські консульства в Україні. Через 6 місяців урядовці оцінять проект, і, можливо, поширять його і на менш кваліфіковані професії. Займатиметься проектом Міністерство промисловості та торгівлі ЧР. Заявки вже приймаються за адресою <http://www.mpo.cz/dokument166043.html>.

Вл. інф.

Книжковий фронт

Львівський форум заповнила тематика кримської кризи та АТО на Донбасі

ТЕКСТ: Андрій ОМЕЛЬНИЦЬКИЙ, Ольга КУХАРУК

Львів – книжкова столиця України. Щороку в середині вересня до міста Лева на форум видавців з'їжджаються тисячі книголюбів. Цьогоріч на 22-ий форум, який відбувся 10-13 вересня, приїхали 350 авторів із 23 країн та понад півтори сотні видавництв. Як і минулого, так і цього року стрижнем крізь чи не всі заходи проходила тематика російсько-української війни, гаряча фаза якої триває на Донбасі, холодна – у Криму. Теми допомоги солдатам в АТО й проблематики внутрішніх переселенців супроводжували багато дискусій. Ба більше – учасники АТО та їхні сім'ї мали змогу відвідати Форум видавців безкоштовно, а десята відсотків від вторгованого організатори спрямували на потреби АТО, інакше квитки коштували від 10 до 70 гривень. А активісти волонтерської групи «Книжкова Сотня» збирали різноманітну літературу для бійців підрозділів Антитерористичної операції, щоб відправити її на Схід або у шпиталі пораненим. Вдалося зібрати понад тисячу примірників. Серед зібраних книг почесне місце зайняли топ-новинки української літератури 2015 року: «Аеропорт» Сергія Лойко, «Сильне ім'я Надія» Надії Савченко, нові твори Василя Шкляра та Левка Лук'яненка, збірник Анастасії Дмитрук та Марії Матіос тощо. Є у вас українською мовою? І ще «Аеропорт» Сергія Лойко», – запитує російською у продавця гостя з Дніпропетровська Ірина. «Кошкіна є і в перекладі на українську мову, сто гривень. Є й «Аеропорт», – відповідає продавець. «Дайте два «Майдани», ще тещі відвезу в подарунок, нехай читає державною. І один «Аеропорт» куплю», – простягає гроші.

Ажіотаж за модерною класикою

Книги про Майдан та АТО були загалом найпопулярнішими. Ці видання розбирали, як гарячі пиріжки, продавці не встигали оновлювати затребуваного асортименту. Популярними були також дитяча література та тема історії України. У дні форуму у Львові читають все і скрізь. Заглибившись в читання, у своїх справах ідуть пасажери маршруток, про літературні новинки сперечаються, звикло сидять на лавочках біля оперного театру бабусі, а молодь, поспі-

Кореспондентка 5-того каналу Дарина Феденко презентує книгу про війну у своєму співавторстві. Фото Наталі Корнієнко

шаючи на навчання, хваляться одне перед одним книжковими новинками. Біля Палацу мистецтв був такий ажіотаж, що яблуку не було де впасти. «Хочу купити «Майдан» Соні Кошкіної. Є у вас українською мовою? І ще «Аеропорт» Сергія Лойко», – запитує російською у продавця гостя з Дніпропетровська Ірина. «Кошкіна є і в перекладі на українську мову, сто гривень. Є й «Аеропорт», – відповідає продавець. «Дайте два «Майдани», ще тещі відвезу в подарунок, нехай читає державною. І один «Аеропорт» куплю», – простягає гроші. Не проштовхнутися біля стендів видавництва дитячої літератури. Найбільше батьків цікавить класика. «Маленький принц», «Діти капітана Гранта», «Острів скарбів» і т.д. – розкупили одразу. Питають покупці і про дебютну книгу дизайнера Оксани Караванської «Стильна книжка для панянки». Тихо-скромно роздавали автографи метри української літератури. Поет Іван Драч кивав знайомим і стримано посміхався. Львівський письменник Юрій Винничук жартував і загравав з молодими читачками. І навіть відряховував решту покупцям своїх же творів. А біля «кибитки» з написом «Український культурний фронт» власноруч продавав

свої книги Антін Мухарський, він же Орест Лютий. Закотивши рукави сорочки і оголивши накачані татуйовані руки, й відповідати на не завжди зручні запитання відвідувачів Форуму. Найбільше читачів цікавила книга Мухарського «Розрив. Як я став націонал-фашистом і покинув шістьох дітей», в якому автор сумбурно оповідає про своє сімейне життя з телеведучою Сніжаною Єгоровою, про скандали, розлучення і про Майдан.

Головний гість з-понад Сени

У програмі було півтори тисячі найрізноманітніших літературно-мистецьких заходів у близько ста локаціях Львова, тому відвідувачам доводилося добряче попотіти, щоб встигнути не лише побачити все заплановане, а й придбати книжкові новинки, яких цього року було вдосталь. Країна-гість цьогогорічного форуму – Франція. Серед іноземних гостей – французька письменниця Катрін Кюссе, твори якої перекладені 15 мовами і номіновані на Гонкурівську премію, німецькі поети Крістіне Кошель, Рон Вінклер, британський нейрохірург Генрі Марш, російська опозиціонерка Варвара Горностаєва. Було чимало іноземних видавництв, зокрема польських. Із Чехії приїхало з концертом у Пороховій вежі дуо Міро Тоса і Петра Врби, ілюстратор-

письменник-інженер Мартін Содомка презентував переклади своїх дитячих книжок «Як змайструвати літак?» та «Як змайструвати автомобіль?», які вийшли перекладом у «Видавництві Старого Лева», й зустрівся із українськими колегами-ілюстраторами. Також майстер-клас показувала ілюстраторка Даніела Олейнікова: «Гербарій для маленького вовка». На автограф-сесії поет Віктор Мельник розповідав про свої переклади поезії Броніслави Волкової «Неприналежність».

Помітною подією стала презентація українського перекладу однієї з найвідоміших книжок ХХ століття, класики світового модерну, згустка культурних надбань людства – «Улісса» Джеймса Джойса. Величезна книжка, в якій яскраво, химерно описані події одного дня з життя Леопольда Блума, вийшла друком у «Видавництві Жупанського». Роман славетного ірландця, майстра «потому свідомості» перекладали українською майже двадцять років. Перший перекладач Олександр Терех встиг перекласти дві третини тексту, однак не дочекався його виходу. На прохання видавця роботу колеги завершив Олександр Мокровольський. Поціновувачі світової класики дочекалися українського перекладу славного роману колумбійця, Нобелівського лауреата Габріеля Гарсії Маркеса «Сто років самотності». Генеральний директор харківського видавництва «Фоліо», яке видало книжку, Олександр Красовицький повідомив, що до кінця осені цього року з'явиться друком екранізований роман латиноамериканця – «Кохання в час холери». До речі, біля стін Палацу мистецтв мітингувало кілька десятків активістів. Вони були проти цього харківського видавництва, яке раніше друкувало книги Дмитрія Табачника, Владіміра Корнілова та інших українофобів й сепаратистів.

Дітям час читати!

Фокусною темою форуму була «Культура vs Пропаганда», спеціальними темами – програма розвитку і підтримки читання; громадське обговорення законопроекту «Про освіту»; розвиток критичного мислення і зміни навчальних програм. Гран-прі книжкової премії «Найкраща книга форуму видавців-2015» отримала книга про життя окупованого Львова в роки Другої світової війни «Відвага і страх» викладача Києво-Могилянської академії, професора Варшавського університету Ольги Гнатюк. У цьому році на конкурс подано 463 книги від 87 видавництв, із-поміж яких журі обрало 20 найкращих.

Не забули організатори про найменших та найстарших читачів. Уперше в рамках форуму видавців відбулася масштабна дитяча програма – 400 заходів для дітей та батьків – майстер-класи, музейний

Українці наразі купують книжки... Аби ще встигли все куплене прочитати... Фото Євгенія Китаїва, 5-тий канал.

квест, музичні, творчі та спортивні акції, фестиваль літературних героїв, наукова програма, зустрічі з письменниками. Кожен маленький книголюб міг узяти участь у конкурсі дитячого читання «Книгоманія». Вчетверте відбулася благодійна акція для людей літнього віку «Третій вік: задоволення від читання». Для них провели зустрічі з письменниками, гала-концерт, в якому взяли участь зірки естради, і концерт хороших колективів. Кожен пенсіонер отримав 20 гривень знижки на книжку від форуму безкоштовний вхід на всі заходи і книжковий ярмарок. Уперше на форумі відбувся Тиждень сучасної драми, в рамках якого були сценічні читання, вистави, зустрічі з драматургами, обговорення п'єс.

Культура, гроші й корупція...

Вокаліст «От Vinta» і художник Юрко Журавель представив на форумі книгу-альбом «Карикадура». «Малювати почав змалечку, – розповідає Юрко. – Ідея видати свої малюнки окремою книгою з'явилася після того, як 18 лютого «Беркут» знищив під час Майдану на вулиці Грушевського виставку моїх робіт. Малюю портрети людей, які відійшли у вічність, щоб залишити пам'ять про них, карикатури, в яких висміюю політиків та інших дивних персонажів. Найлегше було малювати портрет Богдана Ступки, який я створив «на руках» у дорозі. Повертався додому з концерту в Білорусі, зателефонував дочка, сказала, що помер Богдан Сильвестрович. В одну мить намалював портрет тернопільського фотоко-респондента Віктора Гурняка, якого бачив востаннє під час благодійного виступу «От Vinta» в зоні АТО за чотири дні до його смерті. Розумію, що не кожен сьогодні змо-

же заплатити 500 гривень за мій альбом, однак український мистецький продукт має бути перш за все якісним, естетичним, а готовність дорого платити за мистецтво свідчить про високу культуру». Відвідувачі книжкового форуму у Львові зазначають, що цьогоріч суттєво зросла вартість книжок, ціни «кусають» не на жарт, тому доводилося весь рік заощаджувати, щоб придбати омріяну літературну новинку. Видавець Олексій Жупанський розповів: «Подорожчання пов'язане із загальним підвищенням цін. Друк, папір, заробітні плати працівникам, оренда, курс гривні до валюти, якою сплачується гонорар за авторські права і гонорар перекладачу. Оптимізувати ціну книжки можна, оптимізувавши загальні витрати видавництва – відкинувши всі зайві витрати, однак це неможливо. Нібито підтримка державою книговидання, яка проходить під висівкою «Українська книга» (держава виділяє кошти видавництвам на видання нібито актуальних для сьогодення книжок) корумпована – кошти дають лише кільком гравцям на ринку, причому в руках одного осідає до 70% усіх грошей, виділених на цю програму. Отож, щодо держави, як завжди, – аби не заважала. Видавці втомилася сподіватися на допомогу держави. Раніше були хоча б сподівання на квоти щодо книжок із Росії на українському ринку, але і ці обіцянки і досі залишаються обіцянками. Нічого не змінилось. Держава зобов'язана повернутися обличчям до книговидання, освіти і всього, що допоможе перемогти бідність і витягнути Україну з прірви».

ІПОТЕКА НА 1,99%-2,09% РІЧНИХ

Українці завдяки їй купують квартири в Празі і не сплачують за консультації

РОЗМОВЛЯВ: Віктор РАЙЧИНЕЦЬ

Придбати власне житло у Празі та її околицях на надзвичайно вигідних умовах для українців, які живуть і працюють в Чеській Республіці, стало набагато простіше, ніж коли-небудь раніше.

Це сталося завдяки доступним кредитам та іпотечкам, які вони отримують на вигідних умовах, таких самих, як і чехи та словаки. Так стверджує інженер Карел Адамик, фінансовий та іпотечний спеціаліст, який має багаторічний досвід у роботі з кредитами для іноземців, і, зокрема, українців.

Пане Адаміку, що має отримати іноземець, щоб отримати іпотечний кредит на цікавих умовах?

Правила для отримання іпотеки у вітчизняних банках відносно прості. Основною вимогою є присвоєння чеського ідентифікаційного номера – «рідного числа», дозволу на довготривале проживання і мати достатній дохід від праці за наймом або чи підприємницької діяльності в Чеській Республіці. В ідеалі слід ще мати 10-15 відсотків власних готівкових коштів від ціни нерухомого об'єкта. Тоді можна отримати кредит на тих самих умовах, як і чеські громадяни (1,99-2,09 відсотків), без необхідності укладення страхового договору.

Що робити, якщо мені не вистачає готівки, а мені потрібно заплатити 100 відсотків від покупної ціни кредиту? Є якась можливість вирішити цю проблему?

Звичайно! Ми можемо знайти рішення, як влаштувати фінансування за оптимальних умов і забезпечити 100 відсотків від купівельної ціни за допомогою кредиту. Процентна ставка буде тільки трохи вищою, і її

у майбутньому можна буде поліпшити.

Як розуміти «поліпшити», що маєте на увазі?

Ставки на іпотеки, укладені ще 3-4 роки тому, коливалися між 4 та 4,5 відсотками. Такий кредит, вже за один рік перед терміном фіксації ставки (річниця), ми можемо зменшити до 1,99 відсотків. На додаток до цього кредиту, ми пропонуємо додаткових 100-400 тисяч чеських крон за ту саму процентну ставку – 1,99%. Ці гроші Ви можете використати на будь-що, на власну потребу (купівля автомобіля, відпочинок, погашення існуючих кредитів, товарів для дому, навчання дітей тощо). Все залежить від Вас, як Ви використаєте ці гроші. Це, насправді, найдешевший «споживчий кредит» на ринку.

Скільки Ваша послуга із забезпечення фінансування або іпотеки коштує, яку премію Ви нараховуєте собі?

Кожна добре зроблена робота повинна бути належним чином оцінена. У цьому, ви, швидше за все, погодитесь зі мною. І сфера фінансових консультацій не є винятком, не можна їх надавати безкоштовно. Але для зацікавлених в іпотеці у мене є хороші новини. За консультаційні послуги і за надання іпотеки не потрібно платити додатково ані крони. Найбільшою нагородою для фінансового фахівця є задоволення клієнта, який порекомендує послугу серед своїх друзів і знайомих. Фінансова винагорода консультанту сплачується конкретним банком, який надає іпотеку. Тобто кандидат не сплачує ніякої винагороди за посередництво.

Від своїх співвітчизників я чув, що вони повинні були заплатити десятки тисяч крон в якості винагороди за оформлення кредиту? Тож де правда?

Так, і я кілька разів зустрічався з цією не порядністю. Тільки у Празі працює від

3 до 5 тисяч консультантів, і рівень надання послуг дуже різний. Я чув про винагороду в розмірі 100-150 тисяч кч для консультантів, які влаштували кредит у розмірі 2 мільйони кч. Тобто вони користалися нагодою, щоб один раз на скруті й незнанні серед іноземців дуже добре заробити. Але за себе і за своїх колег, які намагаються робити свою роботу професійно, я кажу – ні! Завжди вимагайте гідної і чесно ділової поведінки. Не сплачайте ніяких премій, зборів чи комісійних. Працюйте із консультантом, який співпрацюватиме з вами у довгостроковій перспективі і без будь-яких претензій на оплату посередницьких послуг. У вас є такі ж можливості й умови для отримання іпотечного кредиту, як і у чеських громадян, без необхідності сплачувати жирні винагороди. Сподіваюся, я чітко пояснив.

Так, дякую за пояснення. Що б Ви нашим співвітчизникам на завершення хотіли сказати?

Я зустрічаюся із вашими земляками досить часто. З деякими підтримую дуже дружні стосунки. Я ціную їхню працьовитість та скромність. Багато хто з них працює на двох роботах, щоб забезпечити своїм сім'ям гідне життя і достойне житло. Більшість з них, утім, досі живе в орендованому житлі, а про своє власне житло тільки мріє. Тому я б хотів їм побажати реалізувати свої довічні мрії й цілі. Щоб Прага і вся Чеська Республіка стала для них безпечним, прийнятним притулком, а купівля квартири – реальним «другим домом». Я буду радий допомогти кожному, простою порадою чи серйозною фінансовою консультацією.

Спасибі за інтерв'ю.

Карел Адамик, РК «Європа»
тел. +420 603 465 366
E-mail: karel.adamik@rkevropa.cz

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 10/2015, рік XXIII. Підписано до друку 2 грудня 2015 року. Ел. пошта: porohy@seznam.cz. Інтернет-адреса: www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/. Номер готували: Богдан Райчинець, Маргарита Голобородська, Оксана Чужа, Марія Шур, Олеся Ісаюк, Адела Дражанова, Віталій Портников, Андрій Омельницький, Ольга Кухарук, Олександра Лівинський (на громадських засадах). Використовуються повідомлення інформагентств та ілюстрації з відкритих джерел. Художнє оформлення та верстка: Тереза Меленова, Мартіна Донатова. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і виправляти мову, не поділяти поглядів автора. Рукописи не повертаються. Часопис друкується із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: г. о. Українська ініціатива в ЧР, ДНМ, Воцелова 3, 12000, Прага 2, ЧР, uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz, www.ukrajinci.cz. Tel.: +420221419821. Ід. номер: 60448296. Розрахунковий рахунок: 1925774379/0800. Реєстрація: МК ЧР/7044. **Porohy** – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského «porih» – práh domu, říční práh. Č. 10/2015, ročník XXIII. Uzávěrka: 2. prosince 2015. E-mail: porohy@seznam.cz, web: www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/. Číslo připravili: Bohdan Rajčinec, Marharyta Holobrodská, Oksana Čuža, Marie Ščur. Olesja Isajuk, Adela Dražanová, Vitalij Portnykov, Andrii Omeľnyckij, Olha Kucharuk, Olexsa Livinsky (dobrovolně). Používáme zprávy informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. Grafika: Tereza Melenová, Martina Donátová, www.gd3.cz. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: o.s. Ukrajinská Inicijativa v ČR, DNM, Voceľova 3, 12000, Praha 2, ČR. uicr@centrum.cz, info@ukrajinci.cz. www.ukrajinci.cz. Tel.: +420221419821. IČO: 60448296, číslo účtu: 1925774379/0800, registrační číslo: MK ČR/7044.

Vytvoříme Vám stránky, které budou na internetu vidět díky originální grafice a kvalitnímu SEO.

Cena **základní stránky**

350 Kč měsíčně

Eshop **profesionál**

650 Kč měsíčně

(cena je vč. hostingu a bez DPH)

Produkt WWW stránek ZÁKLAD

- ☞ stránky jsou postavené na redakčním systému ušitém na míru
- ☞ možnost snadno doplnit o SEO poradenství a o moduly newsletteru, rezervace, registrace či vlastní jednoduché webové aplikace
- ☞ ve stránkách plně obsluhujete moduly článků, galerii, textových polí,

Produkt ESHOP PROFESIONÁL

- ☞ platba kartou, platební brány GoPay nebo PayU, implementace prodeje na splátky
- ☞ zpracovaný systém napojení na heureka.cz, zboží.cz a google merchants
- ☞ zpracovaný systém slev (množstevní, zákaznická, dodavatelská,...)
- ☞ možnost importu produktů ze stávajících feedů (zbozi.cz, heureka.cz) a další možnosti...

Традиційний український бал в Празі

Маланка 2016

27 лютого 2016, 18.00 год.

готель "Olšanka"
трамвай: 5, 9, 26, 55, 58

культурна програма, лотерея, танець...
квитки: 777212237, uicr@centrum.cz

velký sál hotelu Olšanka
Praha 3, Táborská 23

інформація: uicr@centrum.cz
www.ukrajinci.cz

